

*Воротнюк М.О.**

МІЖНАРОДНІ КОНФЛІКТИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ СЕКЬЮРИТИЗАЦІЇ: КОНСТРУКТИВІСТСЬКИЙ ПІДХІД

В останні роки в міжнародно-політичній науці практично аксіоматичним стало твердження про «розширення» та «поглиблення» безпекової сфери: від державоцентричного та воєнного її поняття до більш широкого, що включає й інші сфери (екологічну, економічну та ін.) та акторів (НУО, міжнародні організації, індивідууми та ін.). В той же час значне поширення отримали так звані «критичні» чи «ревізійні» безпекові студії, які базуються на засадах соціального конструктивізму. В основі цього підходу – контекстуальність всіх явищ міжнародного життя, «безпека – це те, що з неї роблять актори», тобто актори визначають та конструюють безпеку [2, с.302]. Цей підхід – основною теорією якого є теорія секьюритизації (securitization) - відрізняється від традиційного (навіть і розширеного) сприйняття безпеки своїм наголосом не на явищі безпеки *per se* - як відсутності загроз та ризиків, а на процесі – процесі висування того чи іншого питання на безпековий порядок денний. Тобто, безпека з цієї точки зору є не стан, а, скоріш, акт.

У даному дослідженні пропонується загальний аналіз концепції секьюритизації та десекуритизації в межах соціально-конструктивістського підходу Копенгагенської школи досліджень миру; аналізується взаємозалежність між процесом секьюритизації внутрішньо- чи зовнішньополітичної проблеми та воєнно-політичними конфліктами.

За визначенням авторів концепції Б.Бузана та О.Уівера, секьюритизація – це «дискурсивний процес, за допомогою якого у політичній спільноті з’являється міжособистісне порозуміння ставитись до чогось як до екзистенціальної загрози цінному референту та закликати до ургентних та виняткових заходів для боротьби з загрозою» [1, с.491]. При чому секьюритизація обов’язково є процесом двостороннім: актор, що секьюритизує питання, повинен отримати схвальну реакцію аудиторії, щоб цей процес був успішним [3, с.281].

Секьюритизація має багато спільного з когнітивними теоріями, в основі яких лежить поняття сприйняття (перцепції), адже той чи інший об’єкт секьюритизується не на підставі дійсного стану незахищеності чи вразливості зі сторони будь-якої загрози, а у разі, якщо ця загроза конструюється як екзистенціальна. Таким чином, взаємозв’язок між секьюритизацією та міжнародними конфліктами очевидний: для того, щоб отримати підтримку (у тому числі, й громадськості) на початок збройних дій, потрібно проблему успішно секьюритизувати.

Парадоксально, але Копенгагенська школа з нормативної точки зору, на відміну від інших безпекових теорій, не розглядає безпеку та секьюритизацію як «однозначно позитивну цінність», а скоріш як «щось, чого треба уникати» [4, с.523]. З’являється у теоретичному дискурсі термін «a-security», що звертає увагу на необхідності відмовитись від сприйняття світу через призму ризиків та загроз. Семантично близьким до цього є заклик до десекуритизації проблемних питань. Під десекуритизацією розуміється повернення питання з «надзвичайної» політики до «нормальної» [3, с.280]. Ряд авторів наголошує,

* аспірант кафедри міжнародних відносин Одеського національного університету імені І.І. Мечнікова
Науковий керівник: доц. Дубовик В.А.

що десекуритизація тотожна поняттю демократичності, адже «менша кількість питань будуть вирішуватись в стані секретності та, часто, беззвітності надзвичайної політики» [3, с.283].

Відносини діалектичної пари секьюритизація-конфлікти найчастіше має наступну логіку розвитку: конфлікт може з'явитись як протиріччя по незначних, суто технічних питаннях. Актори можуть його секьюритизувати, якщо це питання потенційно здатне «актуалізувати проблему ідентичності», таким чином, питання стає безпековою проблемою, для вирішення якої можуть бути використані надзвичайні заходи, у тому числі й збройна сила [5].

В той же час можна стверджувати, що особи, що приймають рішення, не у повній мірі вільні щодо прийняття рішення про початок конфлікту. Оскільки для секьюритизації питання необхідно врахувати фактори, які автор назвав би «потенціалом секьюритизації», а саме: можливість актора секьюритизувати питання, схильність аудиторії прийняти секьюритизацію як легітимну і таку, що вводить стан «надзвичайності», та емпіричний матеріал, на який може актор посилатись для секьюритизації питання [4, с.514].

Таким чином, теорія секьюритизації підтверджує й у певній мірі співпадає з тими теоріями, які фокусуються на ролі осіб, що приймають рішення (decision-makers), у тому сенсі, що успішно секьюритизувати проблему можуть лише актори, які мають необхідні для цього інструменти – «соціальне положення» та відповідні «взаємовідносини між актором та аудиторією, до якої звертаються» [4, с.525].

Література

1. Buzan B., Wæver O. *Regions and Powers: The Structures of International Security*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
2. Ciuta F. *Security and the Problem of Context: A Hermeneutical Critique of Securitization Theory* // *Review of International Studies*. – 2009. – Vol.35. – P. 301-326.
3. Roe P. *Securitization and Minority Rights: Conditions of Desecuritization* // *Security Dialogue*. – 2004. – Vol.35. - №3. – P. 279-294.
4. Williams M.C. *Words, Images, Enemies: Securitization and International Politics* // *International Studies Quarterly*. – 2003. – Vol.47. - №4. – P.511-531.
5. Макарычев А. *Безопасность: трудности перевода?* // <http://www.eurasianhome.org/xml/t/expert.xml?lang=ru&nic=expert&pid=768>. – 24.08.2006